

Agnieszka Stopińska-Pajak

ORCID: 0000-0002-8631-5825

WPROWADZENIE

Współczesny nam świat jest niezwykle zróżnicowany, zmienny, patchworkowy, w którym przenikają się zjawiska społeczne, polityczne, kulturowe i inne z osobistymi wydarzeniami i doświadczeniami, wręcz narzucającymi podejmowane wybory i aktywności. Człowiek dorosły XXI wieku jest zagubiony, niepewny, wyobcowany, poszukujący stałych punktów, drogowskazów, jak pisał Zygmunt Bauman (2006; 2007). Dawne postrzeganie własnej dorosłości staje się balastem, przeszkodą. Problem ten dostrzeżony przez badaczy już w XX wieku, pokazany przez J.W. Botkin, M. Elmandjra, M. Malitza (1982), dzisiaj jest szczególnie aktualny. Pedagodzy, andragodzy, edukatorzy ludzi dorosłych, poprzez badania aktywności edukacyjnych dorosłych, różnorodnych sposobów i form uczenia się dorosłych, mają dostarczać wiedzy, mają zadanie pomagać dorosłym w kształtowaniu nowej definicji własnej dorosłości, nowej narracji dorosłości i edukacji w dorosłości, kształtować świadomość innego patrzenia na swoje życie w dłuższej perspektywie. Równocześnie inspirować do nabywania nowych kompetencji, w tym zwłaszcza biograficznych, rozbudzania ciekawości dla nowych form życia (Scott, Gratton, 2023).

Teksty zamieszczone w aktualnym numerze *Edukacji Dorosłych*, choć pozornie różne, łączy jednak podejmowanie aktualnych dla edukacji dorosłych wyzwań. W dziale *Studia nad kondycją edukacji dorosłych* znajdują się dwa teksty. Jeden, w którym Alicja Kargulowa podejmuje rozważania nad pułapkami zróżnicowanego rozwoju, wynikającymi z różnych sposobów definiowania i konceptualizacji samego pojęcia. Ukazuje znaczenie edukacji w procesie zrównoważonego rozwoju społeczeństwa, a przede wszystkim uświadamiania, iż „[...] powinien zapewnić człowiekowi – obywatelowi Ziemi – ład zintegrowany, oparty o swoistą grę możliwości i ograniczeń w korzystaniu ze wszystkich dóbr, pozwolić zrozumieć jak zachować równowagę między środowiskiem przyrodniczym, gospodarką i społeczeństwem, a także wzmacniać dążenie do odpowiedniego ich traktowania lub kształtowania właściwych proporcji między nimi” (Kargulowa). W kolejnym artykule Mirosława Nowak-Dziemianowicz stawia pytania o przyczyny ciągle

nadal niskiej aktywności i obecności kobiet w przestrzeni publicznej. Nawiązując do koncepcji uznania Axela Honnetha oraz do swoich licznych badań, pokazuje, jak doświadczanie przez kobiety braku uznania w rodzinie, w prawie oraz w pracy i środowisku zawodowym stanowi główne źródło problemów zaangażowania społecznego kobiet. Artykuł ten wiąże się też z założeniami zrównoważonego rozwoju społecznego, wszak bez udziału w nim połowy społeczeństwa nie można mówić o zrównoważonym rozwoju. Warto nadmienić, iż w ramach programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 przyjętego przez Unię Europejską wśród 17 głównych celów zrównoważonego rozwoju jeden z nich (5) dotyczy kwestii: *Zapewnienie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt* (Komunikat Komisji..., 2016). To jest także zadanie dla edukacji dorosłych, aby tę, jak to ujęła Caroline Criado Perez, *nieobecną obecność* (Perez, 2020, s. 4) kobiet zamienić na aktywną obecność, by przestarzałe stereotypy, owe *zamglone okna* (Saini, 2022, s. 154) oczyścić dla stworzenia lepszego społeczeństwa.

Współczesne konteksty edukacji dorosłych – w tym dziale publikujemy trzy artykuły. Osią spajającą te teksty jest biografia człowieka. Biografia jako kanwa i źródło rozwoju oraz uczenia się ludzi dorosłych – teksty Aleksandry Litawy i Martyny Pryszmont, ale też jako bariera w uczeniu się, nabywaniu nowych kompetencji, wymagająca nie tylko uczenia się nowych wzorów życia, ale krytycznego podejścia do nagromadzonych doświadczeń biograficznych – tekst Agnieszki Majewskiej-Kafarowskiej. Artykuły te, oparte na badaniach jakościowych, interpretacyjnych, ukazują edukacyjny potencjał biografii człowieka, która choć uwarunkowana kontekstem społeczno-kulturowym, może być, przy aktywnym zaangażowaniu jednostki, przestrzenią edukacji i uczenia, także w praktykach codzienności.

Kolejny dział *Poszukiwania badawcze andragogów* zawiera dwa artykuły. Anna Wojcieszuk-Śmitkowska przedstawia badania dotyczące doświadczeń biograficznych niepijących alkoholiczek. Autorskie kategorie analityczne wyłonione z materiału badawczego: *dryfowanie*, *(od)rodzenie* i *(re)konstruowanie*, stanowią podstawę do analizy narracji. Jedna z nich – *dryfowanie* – jest przedmiotem dociekań Autorki. Drugi artykuł Zofii Okraj przedstawia komunikat z badań dotyczących różnych form innowacyjnej pracy dydaktycznej realizowanych przez nauczycieli akademickich. Autorka do analizy zebranego materiału wykorzystała koncepcję teoretyczno-metodologiczną opartą na strategii indywidualnych studiów przypadków.

Numer zamyka dział *Obszary praktyki andragogicznej* z jednym tekstem Moniki Modrzejewskiej-Szeląg. Analizie został poddany system kształcenia logopedów w Polsce, uwarunkowania prawne oraz standardy określające zawód logopedy wraz ze wskazaniem możliwości dalszego rozwoju.

Oddawany do rąk Czytelników/Czytelniczek numer zawiera ciekawe teksty, które mogą być inspiracją do refleksji, polemiki, ale także do publikacji następnych artykułów. Zapraszamy wszystkich zainteresowanych problematyką andragogiczną do nadsyłania artykułów, komunikatów z badań czy esejów andragogicznych.

Bibliografia

- Bauman Z. (2006). *Płynna nowoczesność*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Bauman Z. (2007). *Płynne życie*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.
- Botkin, J.W., Elmandjra, M., Malitza, M. (1982). *Uczyć się – bez granic. Jak zewrzeć „lukę ludzką”*. Raport Klubu Rzymskiego. Warszawa 1982 (1979).
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy. Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. COM/2016/0739 final; dostęp 11.12.2020.
- Perez, C.C. (2020). *Niewidzialne kobiety. Jak dane tworzą świat skrojony pod mężczyzn*. Tłum. A. Sak. Kraków: Wydawnictwo Karakter.
- Saini, A. (2022). *Gorsze. Jak nauka pomyliła się co do kobiet*. Tłum. H. Pustuła-Lewicka. Wołowiec: Wydawnictwo Czarne.
- Scott, A.J., Gratton, L. (2023). *Nowe długie życie. Zaprojektuj swoją przyszłość w zmieniającym się świecie*. Tłum. A.D. Kamińska. Kraków: Wydawnictwo Społeczny Instytut Wydawniczy Znak.